

Свобода Євгенія Юрївна,

професор кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Михальчук Тетяна Володимирівна,

доцент кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ СПЕЦІАЛІСТАМИ-КРИМІНАЛІСТАМИ

Військове вторгнення росії супроводжують численні воєнні злочини. Злочини продовжують зростати за кількістю та жорстокістю, що вимагає оперативного документування епізодів із постраждалими людьми та пошкодженою цивільною інфраструктурою. Все більше свідків та жертв оповідають про трагічні обставини, і коли звільняються нові українські території, треба фіксувати докази, оскільки вони мають властивості до зникнення.

Документування виявлених воєнних злочинів, злочинів проти людяності та інших серйозних порушень міжнародного гуманітарного права, вчинених в Україні, проведення відео- та фотофіксації злочинів у відповідних форматах покладається на підрозділи криміналістичного забезпечення слідчого відділу Національної поліції України. Зокрема криміналісти залучаються до фіксації наслідків обстрілів російською армією та до роботи на деокупованих територіях, у тому числі у місцях масових захоронень вбитих людей.

Саме слідчі та криміналісти залучаються до фіксації наслідків обстрілів окупаційними військами рф. Ці фахівці працюють на деокупованих територіях, документують численні воєнні злочини, зокрема розстріл евакуаційних автоколон, виявлення масових захоронень, катівень тощо [1].

Для ідентифікації загиблих українців спеціалісти-криміналісти також використовують пересувні ДНК-лабораторії. На сьогодні у Національній поліції працюють вісім пересувних лабораторій.

Система ANDE є світовим лідером Rapid DNA. Технологія ANDE широко застосовується у США та в інших країнах світу.

ANDE була зареєстрована в 2004 році у Бостоні (США). Продукти ANDE базуються на низці важливих мікрофлюїдних і

молекулярних біологічних технологіях, розроблених для підготовки зразків і очищення ДНК, швидкого термічного циклу, оптичного виявлення послідовностей ДНК, а також розділення та виявлення нуклеїнових кислот тощо. Продукти ANDE були розроблені для використання нетехнічними операторами за межами лабораторії

Система швидкої ідентифікації ДНК ANDE – це нова технологія, яка генерує ДНК-ідентифікатор із судово-медичних зразків менш ніж за дві години. Хоча етапи обробки та інтерпретація даних у системі Rapid DNA по суті ідентичні тим, що використовуються традиційно, зразки обробляються, а отримані дані інтерпретуються автоматично. До цього часу тривалий час, необхідний для тестування SAEK, призводив до того, що лабораторія не збирала зразки для тестування. Завдяки цьому новому підходу лабораторія може швидко отримувати результати, допомагаючи розслідуванню у режимі реального часу, ідентифікуючи підозрюваних і виправдовуючи невинних.

Технологія ANDE прискорює обробку ДНК з місяців або навіть років до менш ніж двох годин. Дана система включає прилад, витратні матеріали та автоматизовану інтерпретацію даних за допомогою вбудованого програмного забезпечення.

Зразки, які можна обробляти на ANDE: щочні мазки (збір букального епітелію з ротової порожнини), плями крові, залишки від сексуального злочину, чашки, банки та пляшки (оральні сліди), сигаретні недопалки, гумка та трубочки для напоїв, кермо, зброя, мобільні телефони та ручні предмети – предмети, до яких доторкалися, кістки, волосся, зуби, сперма, м'язи і тканини тощо [5].

Такі лабораторії використовувалися для ідентифікації тіл після ракетних обстрілів торгового центру у Кременчуці, у середмісті Вінниці, під час падіння гелікоптера під Києвом, в Умані.

Спеціалістам-криміналістам за допомогою унікальної технології швидкісного встановлення ДНК вдається ідентифікувати сильно обгорілі фрагменти тіл загиблих людей. З цією метою відбираються ДНК-профілі у родичів загиблих та порівнюються зі зразками, вилученими на місцях вчинення злочинів. Завдяки кропіткій роботі спеціалістів-криміналістів у найкоротший термін опрацьовується велика кількість ДНК-матеріалу та встановлюються особи загиблих. Це надзвичайно важливо для людей, які втратили своїх рідних [2, 4].

Також формується база ДНК: наразі майже 16 тисяч родичів загиблих або безвісти зниклих здали ДНК, відбираються профілі під час повернення тіл наших захисників. Ці відомості зберігають в експертних закладах системи МВС.

Список використаних джерел

1. Криміналісти Нацполіції пройшли спеціальні навчання з документування воєнних злочинів на деокупованих територіях.

URL: <https://www.npu.gov.ua/news/kryminalisty-natspolitsii-proishly-spetsialni-navchannia-z-dokumentuvannia-voiennykh-zlochyniv-na-deokupovanykh-terytoriiakh>.

2. За допомогою ДНК ідентифіковано близько трьох тисяч загиблих українців. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/za-dopomohoiu-dnk-identyfikovano-blyzko-trokh-tysiach-zahyiblykh-ukraintsiv-maksym-tsutskiridze>.

3. ANDE Launches Rapid DNA Booking Management Solution - First in Industry to Receive FBI Approval for Use in Booking Stations. URL: <https://www.ande.com/>.

4. Нацполіція продовжує працювати на місці зруйнованого ракетним ударом ТРЦ у Кременчуку. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/stoprussia/naczpolicziya-prodovzhuje-praczuвати-na-mіsци-zrujnovanogo-raketnim-udarom-trcz-u-kremenchuku/>.

5. Михальчук Т.В., Свобода Є.Ю. Система ANDE RAPID DNA – унікальна технологія швидкісного встановлення ДНК. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи: збірник матеріалів конференції*. Київ. НАВС. 25 листопада 2022. С. 82-85.

Синюверський Андрій Іванович,

здобувач наукового ступеня доктора філософії кафедри криміналістики та судової медицини

Національної академії внутрішніх справ

Полях Анатолій Михайлович,

професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ кандидат юридичних наук, доцент заслужений юрист України

ОКРЕМІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПІД ЧАС РОСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВOPУШЕНЬ ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Потреба у зміцненні міжнародного співробітництва, особливо що стосується появи нових форм та проявів організованої злочинності не втрачає своєї актуальності. Особливого значення воно набуває в період дії правового режиму воєнного стану, оскільки злочинна діяльність організованих злочинних груп спричиняє поширення терористичних та антидержавних ідей, розвитку транснаціональної організованої злочинності, корупції та тероризму, які є проблемою не лише окремої країни, але і всього світового співтовариства.